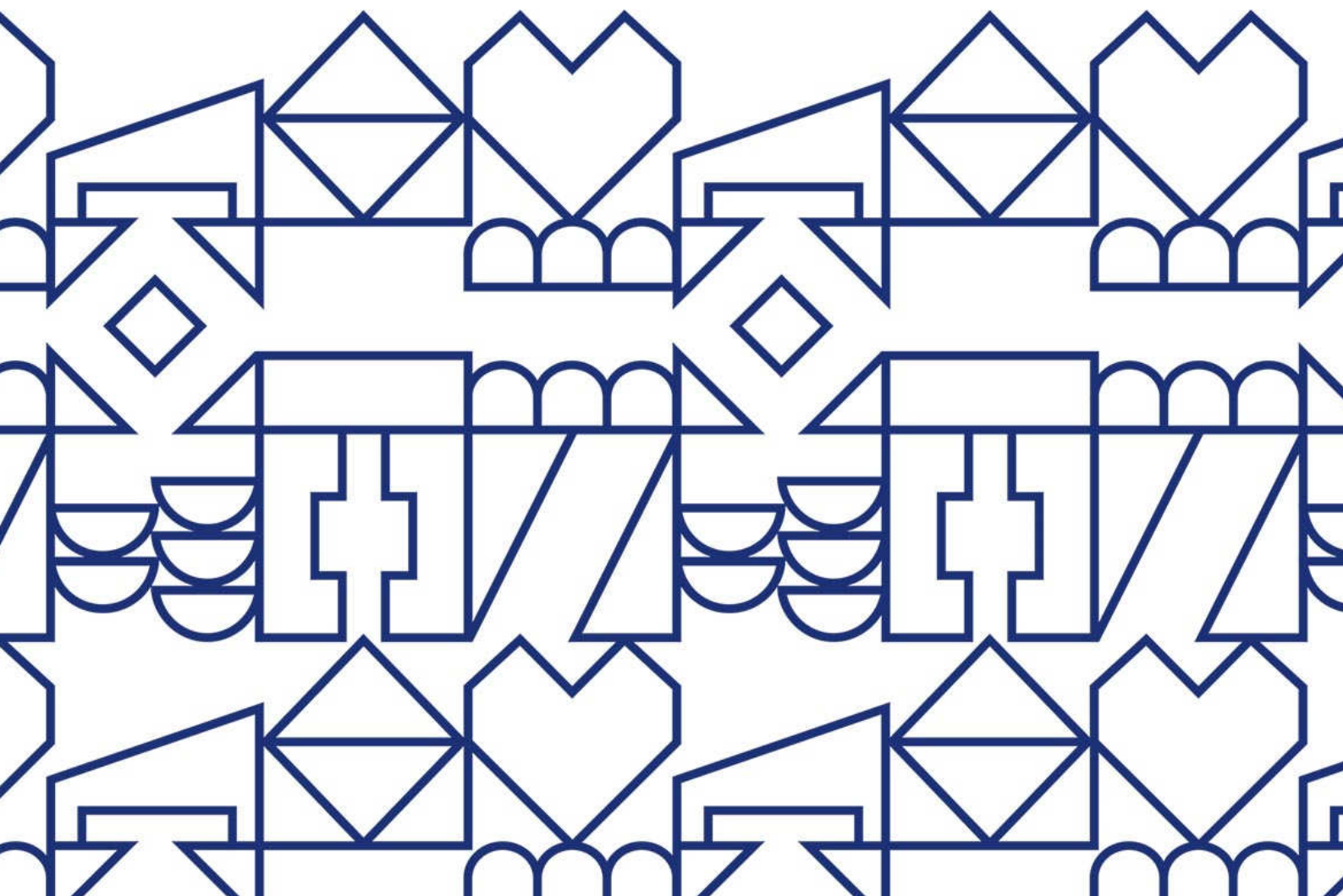

Seinäjoki

Arviointikertomus 2016

ARVIOINTIKERTOMUS 2016

	Sivu
1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA	3
2. KAUPUNGINVALTUUSTON ASETTAMAT TOMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET JA NIIDEN ARVIOINTI	5
2.1 Kaupunkistrategian toteutuminen	5
2.2 Talouden tasapainotus	6
2.3 Yleiset taloudelliset tavoitteet	7
3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOIMIALAKOHTAINEN TOTEUTUMINEN	10
3.1 Kaupunginhallitus ja yleishallinto	10
3.2 Kaupunginkanslia	11
3.3 Sosiaali- ja terveyskeskus	11
3.4 Sivistyskeskus	12
3.5 Tekniikkakeskus	12
3.6 Liikelaitokset	15
3.7 Konserniyhteisöt	16
4. INVESTOINNIT	20
5. HENKILÖSTÖ	20
6. VUODEN 2016 TOIMINNAN JA TALOUDEN MUUT ARVIOINTIKOhteet	22
7. MUUT HAVAINNOT	23
8. YHTEENVETO	23

SEINÄJOEN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

**SEINÄJOEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016****1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA**

Vuosiksi 2013–2016 (-2017) valittuun tarkastuslautakuntaan kuuluu kymmenen jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Lautakunnan puheenjohtajana on toiminut Harry Wallin ja varapuheenjohtaja Jouni Korpela.

Tarkastuslautakunnan muut jäsenet ovat Mari Haapaniemi, Seppo Katila, Tuula Koskimies-Hautaniemi, Titta Luoma-Kohtala, Marko Mesiäislehto, Jukka Saarimäki, Merja Suvisalmi ja Erkki Valtamäki.

Tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana, esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut määräaikainen tarkastuspäällikkö Sami Mäntymäki.

Tarkastuslautakunnan kokouksiin ovat osallistuneet myös tilintarkastajat JHT, KHT Kari Rantala ja JHT, KHT Nils Hellberg.

Vuoden 2016 toiminnan ja talouden arviointia varten lautakunta on pitänyt 12 kokousta. Tarkastuslautakunta on noudattanut työssään ohjeellisena valtuustokaudeksi laatimaansa arviointisuunnitelmaa sekä sen pohjalta laadittua tarkennettua vuosittaista työohjelmaa. Tarkastuslautakunnan suorittama arviointi perustuu pääosin valtuuston asettamiin tavoitteisiin, kaupunginhallituksen toimintakertomukseen, henkilöstötilinpäätökseen, pöytäkirjoihin sekä kokouksissa eri toimialojen edustajien esityksistä saatuihin tietoihin. Arviointi on tehty palvelukeskuksista, liikelaitoksista sekä merkittävimmistä tytäryhteisöistä.

Tarkastuslautakunta on todennut jäsentensä esteellisyydet osallistua arviointiin seuraavasti:

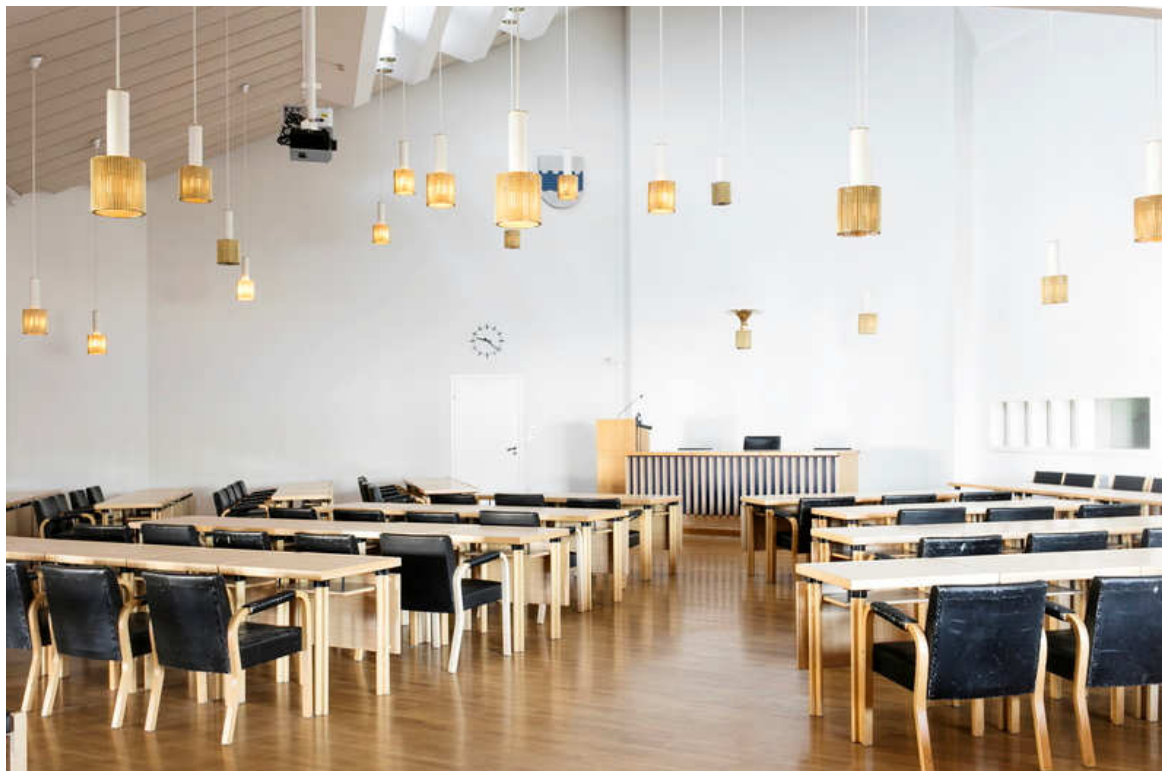
- Harry Wallin, Seinäjoen Energia -konserni
- Jouni Korpela, sosiaali- ja terveyslautakunta
- Erkki Valtamäki, kulttuurilautakunta, Seinäjoen Kaupunginteatteri Oy, Ki Oy Seinäjoen Palvelutalot
- Jukka Saarimäki, varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, kulttuurilautakunta
- Titta Luoma-Kohtala, Seinäjoen Orkesteriyhdistys ry.

Esteelliset jäsenet eivät ole osallistuneet asioiden käsittelyyn tai päätöksentekoon ao. toimielimien osalta.

Toimintavuoden aikana tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteinä ovat talouden lisäksi olleet arviointisuunnitelman ja työohjelman mukaisesti tekniikkakeskuksen toimiala (mm. kunnallistekniikka sekä kaavoitus- ja kaupunkisuunnittelu), kaupunkistrategian 2013–2020 toteutuminen sekä tietohallinto. Kuultavina kokouksissa ovat olleet tekniikkakeskuksen vt toimialajohtaja Kari Havunen, kaavoitusjohtaja Martti Norja, tietohallintojohtaja Arto Näsi ja kehittämisjohtaja Erkki Välimäki. Rahoitusjohtaja Aaro Honkola on esitellyt tarkastuslautakunnalle vuoden 2017 talousarvion ja vuoden 2016 tilinpäätöksen. Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle väliraportin joulukuussa 2016 ja tilintarkastuksen loppuraportin toukokuussa 2017.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lisäksi arviointikäynnit kehitysyhtiö Into Seinäjoki Oy:öön, jonka toimitusjohtaja Hannu Kantonen esitteli lautakunnalle yhtiön toimintaa ja kokemuksia kahden toimintavuoden perusteella, sekä Seinäjoki Areena Oy:öön, jossa toimitusjohtaja Esa Alajoki esitteli yhtiön toimintaa ja taloutta sekä näkymiä liittyen mm. Areenan uuteen laajennusosaan.

Lokakuussa 2016 käynnistettiin kaupungin ja sen tytäryhteisöjen vv. 2017–2020 tilintarkastuspalveluita koskeva kilpailutus tarkastuslautakunnan hyväksyessä kilpailutukseen kuuluvan tarjouspyynnön. Kilpailutus tuotti viisi tarjousta ja helmikuussa 2017 valtuusto päätti tarkastuslautakunnan esityksestä valita vuosien 2017–2020 tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n.

2. KAUPUNGINVALTUUSTON ASETTAMAT TOMINNNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET JA NIIDEN ARVIOINTI

2.1 Kaupunkistrategian toteutuminen

Seinäjoen kaupunginvaltuusto hyväksyi nykyisen kaupunkistrategian elokuussa 2013. Strategiakaudeksi asetettuja tavoitteita tarkennettiin vuosien 2015–2017 osalta keväällä 2015 hyväksytyssä kaupunginhallituksen hallitusohjelmassa. Kaupunkistrategia tulevalle valtuustokaudelle tuotaneen valtuuston käsiteltäväksi vuoden 2017 joulukuussa.

Tarkastuslautakunta käsitteli lokakuussa 2016 nykyisen strategian toteutumista. Kaupunkistrategiaan kirjatuista strategisista valinnoista useimpien voidaan katsoa toteutuneen hyvin. Erityisesti kaupunkikeskustan uudistumista ja tapahtumakaupunkia painottavien strategisten valintojen osalta nähdään konkreettisia onnistumisia mm. Keskustorin alueen pysäköintilaitoksen ja sitä ympäröivien kortteleiden rakentumisessa, asuntotuotannossa ja asuntomessujen toteutumisessa.

Strategiseksi valinnaksi on kirjattu tasapainoinen talous, jonka osalta huomio kiinnittyy erityisesti tavoitteeseen pysäyttää velkaantumiskehitys strategiakaudella. Tässä tavoitteessa ei ole onnistuttu. Myöskään vuosille 2016–2017 kirjattua vuosikatetavoitetta (vuosikatetaso = nettoinvestointien taso) ei ole saavutettu.

Palvelurakenteiden osalta vuonna 2013 tehdyssä strategiavalinnassa ennakoitiin sekä kunta- että palvelurakennemuutosten valtakunnan tasolla jatkuvan. Odotuksena oli myös, että palvelurakennemuutuksessa edettäisiin nk. vastuukuntamallin perustalta. Kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen tehdyt valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisen sekä kunnan tehtävien uudistukset ovat kuitenkin perustavalla tavalla muuttamassa toimintaympäristöä. Näitä valtakunnallisia uudistuksia ei vuoden 2013 kaupunkistrategiassa kyetty ennakoimaan ja tältä osin kaupunkistrategia ei ole toteutunut. Sote- ja maakuntauudistus tulee syvällisesti vaikuttamaan kunnan tehtäviin ja toimintaan. Seinäjoen kaupungissa tähän muutokseen on varauduttu kaupunkiorganisaation uudistuksella, josta valtuusto päätti joulukuussa 2016.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuonna 2013 laadittu kaupunkistrategia on osoittautunut toimivaksi ja se on ohjannut kaupungin toimintaa päättyvällä valtuustokaudella myös käytännössä. Strategiset tavoitteet ovat suurelta osin toteutuneet hyvin. Taloudessa yhtenä strategiakauden päätavoitteena on ollut velkaantumisen pysäyttäminen, jonka osalta strategian toteuttamisessa on kuitenkin epäonnistuttu.

Palvelurakenteissa nyt näköpiirissä olevat muutokset eivät olleet strategiaa laadittaessa ennakoitavissa ja ne ovat valtakunnallisina uudistuksina suurelta osin kaupungin päätöksenteosta riippumattomia. Tulevaan muutokseen on sittemmin valmistauduttu mm. organisaatiouudistuksella.

2.2 Talouden tasapainotus

Kaupungin taseessa ei ole kattamatonta alijäämää eikä sitä talousarvion ja taloussuunnitelman mukaankaan kerry, joten kuntalain 110 §:n mukaisiin alijäämän kattamisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin ei ole aihetta.

Valtioneuvoston asetuksen 205/2011 mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a § tarkoittamat kunnan talouden eräiden tunnuslukujen raja-arvot eli ns. kriisikuntakriteerit alittuvat, jos kunnan tilinpäätöksen mukainen taseen kertynyt alijäämä asukasta kohti oli viimeisessä selvityksen käynnistämistä edeltäneessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Raja-arvot alittuvat myös jos edellä 1 momentissa tarkoitettujen kunnan tilinpäätösten mukaan kunnan taloudessa täyttyvät kaikki seuraavat edellytykset:

- 1) kunnan vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroveroprosentti on vähintään 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) asukasta kohti laskettu kunnan lainamäärä ylittää kaikkien kuntien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää;
- 5) kunnan omavaraisuusaste on alle 50 prosenttia; sekä
- 6) kunnan suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä Seinäjoella yllä mainituista nk. kriisikuntakriteereistä täyttyivät:

- 2) tuloveroprosentti (21 %), joka on 1,13 %-yks. kaikkien kuntien painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia (19,87 %) korkeampi;**
5) omavaraisuusaste (46,4 %); sekä
6) suhteellinen velkaantuminen (70,3 %).

Tässä yhteydessä voidaan todeta, että kuntalain 118 §:n ja siitä annettujen siirtymäsäännösten mukaan tilikaudesta 2017 lähtien tullaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksissä noudattamaan seuraavaa kriteeristöä:

”Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määrääjassa. (Tämä momentti on ollut voimassa v. 2015 lähtien).

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;*
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;*
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;*
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.”*

2.3 Yleiset taloudelliset tavoitteet sisältäen liikelaitokset

Talousarvio

Kaupunginvaltuusto teki alkuperäiseen talousarvioon toimintatuottojen lisäyksiä 0,86 milj. €, toimintakulujen lisäyksiä 4,64 milj. € sekä rahoitustulojen lisäyksiä 0,25 milj. €. Tehdyt muutokset heikensivät arvioitua vuosikatetta 6,01 milj. €.

Toimintakate

Toimintakate -316,39 milj. € on 17,43 milj. € budjetissa arvioitua parempi. Muutos edellisestä vuodesta, jolloin toimintakate oli -319,40 milj. € on 0,9 %.

Toimintatuotot ovat kasvaneet 5,44 milj. € (4,9 %) ja toimintakulut 2,44 milj. € (0,57 %).

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot olivat 243,80 milj. € ja ne kasvoivat edellisvuodesta ainoastaan 0,02 milj. €. Syynä verotulojen heikkoon kehitykseen on kunnallisverotulojen heikko kasvu ja yhteisöverotulojen kuntaryhmän jako-osuuden alentuminen.

Vuoden 2016 verotuloista kunnallisveron osuus oli 85 %, yhteisöveron osuus 5,5 % ja kiinteistöveron osuus 9,5 %.

Kunnallisverotuotto kasvoi edellisvuodesta 0,7 % ja kunnallisverokertymä jäi 2,84 milj. € arvioitua pienemmäksi. Yhteisöverotuotto pieneni peräti 14,6 %, mutta oli silti 0,77 milj. euroa arvioitua parempi. Kiinteistöverotuotto kasvoi 3,3 %, mutta jäi 0,53 milj. € arvioitua pienemmäksi.

Valtionosuuksia kertyi 93,85 milj. € eli 1,94 milj. arvioitua enemmän. Kasvu edellisvuodesta oli 13,0 %. Kasvun tärkeimpänä selittäjänä on valtionosuuksiin liittyvän kustannusten jaon tarkistus ja veroperustemuutosten kompensointi.

Valtionosuuksien ja verotulojen kasvu on yhteensä 10,84 milj. € ja 3,3 %.

Verotuloissa jäätiin vuonna 2016 nollakasvuun, jota selittävät osin yhteisöveron jako-osuusperusteiden muutokset. Kunnallisveron osalta heikko kehitys kuitenkin juontaa todennäköisesti maan yleisestä taloustilanteesta sekä kaupunkiseudun elinkeinorakenteesta. Veroprosentti Seinäjoella on maan keskitasoon ja verokkikaupunkien tasoon nähden korkeahko, joten verotulokertymän kasvattamiseksi tulisi ensisijaisesti hakea keinoja esimerkiksi työllisyysasteen nostamiseksi ja työpaikkarakenteen uudistamiseksi.

Vuosikate

Vuosikate on 26 695 910 €. Suunnitelman mukaisten poistojen määrä on 18,21 milj. €. Valtuuston hyväksymän alkuperäisen talousarvion vuosikatetavoite oli 15 814 100 € ja talousarvion muutosten jälkeen 9 805 200 €. Vuosikate parani edellisvuodesta 14 854 581 € ja oli merkittävästi (lähes 17 milj. €) arvioitua parempi.

Vuosikate ylitti poistotason 8,49 milj. eurolla ja vuosikate on poistoista laskettuna 146,6 %. Ero edelliseen tilikauteen on merkittävä, sillä tuolloin vuosikatteen tavoitetasona olleesta poistotasosta jäätiin 5,31 milj. €.

Nettoinvestoinnit olivat 33,5 milj. € ja ne ovat 15,3 milj. € poistoja suuremmat. Nettoinvestointien ja vuosikatteen välinen rahoitusvaje on 6,8 milj. €. Näin ollen strategiaan vuosille 2016–2017 asetetun tavoitetta, jonka mukaan vuosikate on nettoinvestointien tasolla, ei saavutettu. Nettoinvestointien ja vuosikatteen välinen rahoitusvaje on kuitenkin merkittävästi pienempi kuin edellisenä vuonna, jolloin se oli noin 32 milj. €.

Tilikauden tulos ja tuloksen käsittely

Tilikauden 2016 tulos on 8 486 119 € ylijäämäinen. Tulos on 15,3 milj. € parempi kuin muutetussa talousarviossa ja 9,31 milj. € parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Poistoeron muutoksen ja rahastojen vähennyksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 8 544 054 €.

Kaupungin tilinpäätös oli selvästi ylijäämäinen ja myös merkittävästi talousarviota parempi. Myös saavutettu vuosikate ylitti selvästi poistotason, mitä voidaan pitää hyvänä saavutuksena. Talous onkin kehittynyt merkittävästi parempaan suuntaan. Nettoinvestointitaso on kuitenkin edelleen vuosikatetta korkeampi eikä strategian tavoite tältä osin täyty. Tasapainottamistoimenpiteitä on näin ollen edelleen jatkettava ja huomio tulee kiinnittää erityisesti investointitason hallintaan ja velkamäärän kasvun pysäyttämiseen.

Lainat

Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 11,4 milj. € ja se oli vuoden 2016 lopussa 236,8 milj. €. Asukasta kohden laskettu lainamäärä nousi 3 662 eurosta 3 817 euroon. Maan kaikkien kuntien lainakanta vuonna 2016 oli tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan 2 930 €/asukas, jonka Seinäjoki siis ylitti 30,3 %:lla. Erittäin matalan korkotason ansiosta kaupungin korkokulut pienenevät kasvaneesta velkamäärästä huolimatta edellisvuodesta 0,5 milj. eurolla.

Takausvastuut

Kaupungin takausvastuut olivat yhteensä 244,2 milj. €. Takausvastuut kasvoivat edellisestä vuodesta n. 70,7 milj. € (40,7 %).

Huolimatta muutoin myönteisesti kehittyneestä taloudesta on kaupungin velkakehitys huolestuttava. Investointitaso on edelleen ylimitoitettu ja lainakannan kasvu on jatkunut voimakkaana; lainamäärä on jo lähes neljännesmiljardin. Seinäjoen asukasta kohden laskettu lainamäärä on selvästi valtakunnan keskiarvotasoa suurempi.

Alhaisen korkotason ei voida luottaa jatkuvan ikuisesti ja on selvää, että hallitsematon velkaantumiskehitys tulee pysäyttää.

Lisäksi huomiota tulee kiinnittää kaupungin takausvastuusiin, jotka kasvoivat edellisvuodesta merkittävästi, peräti 40 prosentilla eli yli 70 miljoonalla eurolla.

3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOIMIALAKOHTAINEN TOTEUTUMINEN

3.1 Kaupunginhallitus ja yleishallinto

Seinäjoen kasvu jatkui vuonna 2016 myönteisenä. Asukasluku kasvoi 523 henkilöllä eli 0,85 %. Kuntien välistä muuttovoittoa tästä kasvusta oli 217 henkilöä, joka on 117 henkeä (35 %) vähemmän kuin vuonna 2015. Kokonaisuutenakin väestönkasvu hidastui hieman edellisestä vuodesta, jolloin kasvu oli 617 henkilöä (1,0 %). Vuoden 2016 lopussa Seinäjoella oli 62 053 asukasta.

Seinäjoki on säilyttänyt asemansa eräänä maan vetovoimaisimpana kaupunkina. Kasvukehitys on viime vuosina eriytynyt keskuskaupunkienkin välillä siten, että kasvu keskittyy yhä harvempiin ja suurempiin kaupunkeihin. Vastaavasti jotkin aiemmin kasvussa olleet maakuntakeskuskaupungit ovat kokeneet taantumista. Tästä näkökulmasta Seinäjoen saavuttamaa kasvutason voidaan pitää hyvänä. On silti huomioitava, että erityisesti Seinäjoen saavuttama muuttovoitto on pienentynyt 2010-luvun parhaista vuosista.

Vuoden 2016 lopussa työttömyysaste oli Etelä-Pohjanmaalla 11,3 % ja Seinäjoella 11,9 %. Kaupungin työttömyysaste on vuoden aikana kehittynyt prosenttiyksikön verran parempaan suuntaan.

Vuosi 2016 oli neljäs Seinäjoen kaupunkistrategian 2013–2020 toteuttamisvuosi ja strategian keskeiset valinnat ohjasivat edelleen kaupungin toimintaa. Seinäjoen kaupungin luottamus- ja viranhaltijajohto on myös monin tavoin osallistunut valmisteilla olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja maakuntahallintoon koskevaan

uudistukseen. Muuttuvaan toimintaympäristöön on valmistauduttu myös kaupungin organisaatiouudistuksella.

Yleishallinnossa toimintatuottojen toteutuma oli 67,6 % ja toimintakulujen toteutuma 95,6 %. Toimintakate oli 0,19 milj. € budjetoitua parempi. Avustuksia yhteisöille myönnettiin talousarvion määrärahojen mukaisesti 3,09 milj. €. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

3.2 Kaupunginkanslia

Kaupunginkanslian toimintatuottojen toteutuma oli 90,0 % ja toimintakulujen toteutuma 96,4 %. Toimintakate oli 403 307 € talousarviossa arvioitua heikompi. Valtuuston tekemät muutokset alkuperäiseen talousarvioon heikensivät toimintakatetta 3,23 milj. €.

Kaupunginkanslian toimintamenot olivat 42,33 milj. €, joka oli 1,4 % vähemmän kuin edellisvuonna. Kaupunginkanslian toimintamenot olivat 9,76 % kaupungin toimintamenoista.

Kaupunginkanslian alaisten tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Hallintopalvelujen toimintakate oli 1,28 milj. € arvioitua heikompi.

Talouspalvelujen toimintakate oli 0,70 milj. € budjetoitua parempi.

Kehittämispalvelujen toimintakate oli 0,24 milj. € budjetoitua heikompi.

3.3 Sosiaali- ja terveystuloskeskus

Sosiaali- ja terveystuloskeskuksen toimintatuottojen toteutuma oli 105,4 % ja toimintakulujen toteutuma 97,3 %. Toimintakate oli 7 181 989 € arvioitua parempi. Valtuuston tekemät muutokset alkuperäiseen talousarvioon paransivat toimintakatetta 0,18 milj. €.

Sosiaali- ja terveystuloskeskuksen toimintamenot olivat 210,00 milj. €, jossa kasvua edellisvuodesta oli vain 0,4 %. Sosiaali- ja terveystuloskeskuksen menot olivat 48,44 % kaupungin toimintamenoista. Kyseinen osuus on edellisvuoden tasolla.

Sosiaali- ja terveystuloskeskuksen alaisten tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Esimerkiksi sosiaalityössä toimeentulohakemusten tukikäsitteilyn määräaikojen ylitysten määrät olivat. Lastensuojelussa lastensuojelutarpeen selvitysten määrääjat eivät toteutuneet ja asiaa on sen jälkeen käsitelty lautakunta- ja valtuustotasolla toimenpiteiden osalta.

Sosiaali- ja terveystuloskeskuksen hallinnon toimintakate oli 0,87 milj. € arvioitua parempi.

Sosiaalityön toimintakate oli 0,56 milj. € arvioitua heikompi.

Ikäihmisten palveluissa toimintakate oli 0,93 milj. € arvioitua parempi.

Terveydenhuollon toimintakate oli jopa 6,55 milj. € arvioitua parempi.

Ympäristöterveydenhuollon toimintakate oli 0,17 milj. € arvioitua parempi.

3.4 Sivistyskeskus

Sivistyskeskuksen toimintatuottojen toteutuma oli 105,2 %, toimintakulujen toteutuma 96,9 % ja toimintakate oli 4 445 074 € arvioitua parempi. Valtuuston tekemät muutokset alkuperäiseen talousarvioon heikensivät toimintakatetta 0,16 milj. €.

Sivistyskeskuksen toimintamenot olivat 125,50 milj. €, jossa kasvua edellisvuodesta on 0,9 %. Sivistyskeskuksen menot olivat 28,97 % kaupungin toimintamenoista, samalla tasolla kuin edellisvuonna.

Sivistyskeskuksen alaisten tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

Sivistyskeskuksen hallinnon toimintakate oli 0,16 milj. € arvioitua heikompi.

Perusopetuksen toimintakate oli 1,58 milj. € arvioitua parempi.

Eritiyspalveluiden toimintakate oli 0,29 milj. € arvioitua parempi.

Varhaiskasvatuksen toimintakate oli 1,79 milj. € arvioitua parempi.

Lukiokoulutuksen toimintakate oli 0,18 milj. € arvioitua parempi.

Kansalaisopiston toimintakate oli 0,36 milj. € arvioitua parempi.

Ammatillisen koulutuksen toimintakate oli budjetoidun mukainen.

Kirjastotoimen toimintakate oli 0,11 milj. € arvioitua parempi.

Kulttuuritoimen toimintakate oli 0,04 milj. € arvioitua parempi.

Museotoimen toimintakate oli 0,87 milj. € arvioitua parempi.

Liikuntatoimen toimintakate oli 0,79 milj. € arvioitua parempi.

Nuorisotoimen toimintakate oli 0,11 milj. € arvioitua parempi.

3.5 Tekniikkakeskus

Tekniikkakeskuksen toimintatuottojen toteutuma oli 111,0 % ja toimintakulujen toteutuma 95,5 %. Toimintakate oli 5 963 450 € arvioitua parempi. Valtuuston tekemät muutokset alkuperäiseen talousarvioon heikensivät toimintakatetta 0,58 milj. €.

Tekniikkakeskuksen toimintamenot olivat 36,37 milj. €, jossa kasvua edellisvuodesta 2,2 %. Tekniikkakeskuksen menot olivat 8,40 % kaupungin toimintamenoista, joka osuus on pysynyt edelliskauteen nähden ennallaan. Tekniikkakeskuksen alaisten tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti hyvin.

Tekniikkakeskuksen hallinnon toimintakate oli 0,14 milj. € arvioitua parempi.

Tilapalveluiden toimintakate oli 0,38 milj. € arvioitua heikompi.

Kiinteistö- ja mittauspalveluiden toimintakate oli 4,22 milj. € arvioitua parempi.

Kunnallistekniikan toimintakate oli 0,90 milj. € arvioitua parempi.

Kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun toimintakate oli 0,12 milj. € arvioitua parempi.

Rakennusvalvonnan toimintakate oli 0,47 milj. € arvioitua parempi.

Ympäristönsuojelun toimintakate oli 0,05 milj. € arvioitua parempi.

Pelastustoimen (= pelastuspalvelujen ostot pelastuslaitos –liikelaitokselta) toimintakate oli 0,45 milj. € arvioitua parempi.

Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti eräänä arvioinnin painopistealueena vuoden 2016 osalta oli tekniikkakeskuksen toimiala, erityisesti kunnallistekniikka, kaavoitus- ja kaupunkisuunnittelu sekä asuntomessujen 2016 toteutuminen.

Kunnallistekniikka ja rakennusvalvonta

Kunnallistekniikassa on viisi tulosyksikköä, joissa työskentelee yhteensä 88,5 henkilöä. Käyttötaloudessa kyseiselle tulosalueelle on ominaista, että budjetin toteutuma riippuu paljolti esimerkiksi sääolosuhteista. Vuodelle 2016 budjetoitu investointitaso oli n. 8,8 milj. euroa. Investoinneilla pyritään mm. turvaamaan tonttituotantoa sekä teollisuusalueiden kunnallistekniikkaa. Tulevista investoinneista merkittävimpiä ovat mm. kaupungin osuus Itäväylän järjestelyistä, Itikanmäen kevytliikenteen silta, Hamarintien kiertoliittymä ja Keskustorin kansialue.

Rakennusvalvonta suorittaa rakentamisen neuvonta- ja ohjaustyötä sekä huolehtii lupamenettelyn ja työmaa-aikaisen valvonnan avulla, että voimassa olevia määräyksiä noudatetaan. Yksikössä työskentelee 11,2 henkilöä. Rakennusvalvonnassa myönnettyjen rakennuslupien määrä on tällä vuosikymmenellä ollut vuositasolla reilut 700 lupaa ja vuonna 2016 määrä oli 759. Lupahakemuksen keskimääräinen käsittelyaika oli 28 päivää. Rakennusluvan sähköisen käsittelyn käyttöönotto on suunnitteilla, mutta toistaiseksi sitä ei ole käytössä.

Vuoden 2016 asuntomessut

Vuoden 2016 asuntomessut pidettiin Seinäjoella, Pruukinrannan alueella. Päätös asuntomessujen järjestämisestä tehtiin vuonna 2012, jolloin asuntomessualueen pysyvien ja tapahtuma-aikaisten infrainvestointien kustannusarvio oli noin 3,0 milj. €. Nämä investoinnit toteutuivat lopulta noin 3,05 milj. € määräisenä, johon summaan sisältyvät varsinaisen alueinfran lisäksi rannan rakentaminen ja Kyrkösjärven patorakenteen vahvistaminen.

Tontinmyyntituloja arvioitiin alun perin saatavan noin 2,8 milj. €. Kesään 2016 mennessä tontinmyynnistä oli saatu n. 2,1 milj. €. Tontinmyyntituloja saadaan kuitenkin pidemmällä aikavälillä ja niiden arvioidaan lopulta toteutuvan suunnitellusti.

Vuonna 2012 asuntomessujen käyttötalousmenoiksi arvioitiin noin 1,5 milj. € ja tuloiksi n. 740 000 €. Käyttötalousmenojen toteutuma 2013–2016 välisenä aikana oli yhteensä 1,84 milj. €. Asuntomessujen toteutuneet tulot olivat 688 500 €, jotka koostuvat pääasiassa kaupungin osuudesta pääsylipputuloista (365 000 €) sekä kokonaan kaupungille kertyneistä messupysäköinnin tuloista (227 000 €). Tulojen jääminen arvioitua pienemmäksi johtuu suurelta osin pysäköintitulojen arvioitua heikommasta toteutumisesta. Asuntomessujen nettotulos oli -1,15 milj. €. Tulos on parempi kuin kolmilla edellisillä asuntomessuilla Tampereella, Jyväskylässä ja Vantaalla.

Seinäjoen asuntomessujen kävijämäärä oli 130 661, mikä on samaa tasoa kuin vuonna 2015 Vantaan asuntomessuilla ja noin 16 000 kävijää enemmän kuin vuonna 2014 Jyväskylän asuntomessuilla. Sanoma Media Oy:n tekemän messututkimuksen mukaan asuntomessuvieraat jättivät Seinäjoelle n. 9,2 milj. euroa.

Investointien toteuman osalta asuntomessujen voidaan todeta onnistuneen varsin hyvin. Tontinmyyntitulojen perusteella myös messualue on osoittautunut vetovoimaiseksi.

Käyttötaloudessa - menojen ylittyessä ja tulojen alittuessa – alkuperäistä tulostavoitetta ei saavutettu. Edellisvuosien muihin asuntomessuihin verrattuna tulosta voi silti pitää kohtuullisena.

Tapahtumana messut onnistuivat kävijätutkimusten perusteella hyvin. Erityisesti asuntomessujen välillisenä vaikutuksena Seinäjoelle jäänyttä lähes 10 miljoonan euron matkailutuloa voi pitää ilahduttavana.

Kaavoitus- ja kaupunkisuunnittelu

Kaavoitusyksikkö vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti yleis- ja asemakaavoituksesta sekä kaavoitukseen liittyvästä kaupunkisuunnittelusta. Kaavoitus muodostaa tulosalueen, jossa työskentelee 7 henkilöä. Kaavoituksen henkilöstöresurssit ovat jonkin verran eräitä vertailukaupunkeja alhaisemmat (esim. Vaasa 24-29 henkeä, Pori 15, Lappeenranta 14, Rovaniemi 13, Joensuu 8, Mikkeli 8), erityisesti jos otetaan huomioon Seinäjoen verrokkikaupunkeja

voimakkaampi asukasmäärän kasvuvauhti. Uuden kaavoitushenkilöstön rekrytoinnissa on toisaalta ollut ongelmana pätevien hakijoiden puute. Hyväksi toimintamalliksi onkin havaittu esimerkiksi uran alussa olevien työntekijöiden pätevoittäminen työssä oppimalla.

Kaavoituksen painopisteenä on viime vuosina vahvistunut kaupunkikeskustan alue ja kerrostaloasumisen edellyttämä kaavoitus, mikä vastaa kaupunkistrategiaan kirjattuja tavoitteita. Seinäjoelle valmistuu vuosittain noin 650 uutta asuntoa, joista noin 300 on kerrostaloasuntoja. Kaavoitusohjelman mukaisia asemakaavoituksen painopistekohteita ovat vuonna 2016 olleet mm. Pohjoiskeskustan korttelit, Itikanmäki, Törnävän sairaalan alue, asema-alue sekä Eskoon palvelukeskuksen ympäristö. Vuoden 2016 kaavoituskatsaukseen sisältyy kaikkiaan 42 asemakaavoituskohdetta eri puolella kaupunkia.

Yleiskaavoituksessa painopistealueita ovat Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistus, Ylistaron keskustan yleiskaava, Keski-Nurmon osayleiskaava sekä keskusta-alueen osayleiskaavatyön jatkaminen.

Tarkastuslautakunta painottaa, että kaupungin kasvun ylläpitämiseksi on välttämätöntä huolehtia siitä, että kaavoituksella on riittävät resurssit hoitaa sille kuuluvia tehtäviä.

Toisaalta tulisi harkita kaavoituksen nykyisten resurssien vielä selkeämpää fokusointia strategian mukaisten kaupunkisuunnittelutavoitteiden edistämiseen eli keskusta-asumisen vahvistamiseen, kaupunkikeskustan tiivistämiseen ja muiden palvelukeskustajamien elinvoiman turvaamiseen.

Tarkastuslautakunta haluaa lisäksi muistuttaa eduskunnan tekemistä kaavoituksen ja rakentamisen sääntelyyn kohdistuvista maankäyttö- ja rakennuslain muutoksista, jotka sujuvoittavat esimerkiksi elinkeinotoimintaa edistävien hankkeiden eteenpäin viemistä. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus korostaa kunnallisen päätöksenteon itsenäisyyttä mm. poistamalla merkittävästi ELY-keskusten kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyviä ohjaus- ja valvontatehtäviä. Esimerkiksi rakentamisen poikkeamis päätösten toimivalta on siirtynyt kokonaisuudessaan kuntiin. Tarkastuslautakunta kannustaa kaupungin toimielimiä joustavaan päätöksenteko- ja toimintamalliin maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa.

3.6 Liikelaitokset

Etelä-Pohjanmaan Pelastuslaitos –liikelaitos

Etelä-Pohjanmaan Pelastuslaitos –liikelaitoksen määrätavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti. Operatiivisessa pelastustoiminnassa hälytystehtäviä oli 4322 kpl, jossa on 4,6 % kasvua edellisvuodesta. Laatutavoitteiden osalta toteutuma oli niin ikään hyvä, joskin ensivastehenkilöstön tasotestauksessa ja harjoitusalue suunnitelman toteutuksessa ei ole päästy tavoitteeseen. Alueittaiseen riskiluokitukseen perustuvat pelastustoiminnan tavoiteajat ovat toteutuneet ja suurelta osin jopa alittuneet. Viime vuonna saavuttamastaan taloudellisesta tuloksestaan pelastuslaitos palauttaa omistajakunnilleen yli 1,4 milj. euroa.

Seinäjoen työterveys -liikelaitos

Seinäjoen työterveys –liikelaitoksen tulot kattoivat toiminnasta aiheutuneet menot asetetun tavoitteen mukaisesti. Tilikauden ylijäämä oli 644 158,50 €.

Keväällä 2016 käynnistyi työterveysliikelaitoksen toiminnan yhtiöittämisen valmistelu ja valtuusto päätti 22.8.2016, että Seinäjoen kaupunki perustaa yhdessä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin, Seinäjoen koulutus kuntayhtymän ja Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy:n kanssa yhteisen työterveyshuollon palveluja tuottavan osakeyhtiön, Seinäjoen Työterveys Oy:n. Seinäjoen työterveys –liikelaitos lakkautettiin 1.1.2017 alkaen.

3.7 Konserniyhteisöt

Tilinpäätökseen on sisällytetty kuntalain 114 §:n mukainen konsernitase liitteineen. Konsernitaseeseen on yhdistelty 27 tytäryhteisöä, 20 osakkuusyhteisöä ja 4 kuntayhtymää.

Kaupunkikonsernin tilikauden 2016 tulos on 16 235 000 € ylijäämäinen. Ylijäämä kasvoi edellisvuodesta, jolloin se oli 1 230 000 €. Toimintakate oli -269 579 000 €. Konsernin vuosikate on 62 355 000 € ja suunnitelman mukaisten poistojen määrä on 44,12 milj. €.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2016 lopussa 483 milj. €, jossa on kasvua edellisvuodesta 48 milj. € eli 11,03 %. Asukasta kohti tämä oli 7 780 €. Konsernitaseen loppusumma oli 971,13 milj. €.

Kaupunkikonsernin omavaraisuusaste laski prosenttiyksiköllä edellisestä tilikaudesta ja oli 37 %. Konsernin suhteellinen velkaantumisaste nousi viidellä prosenttiyksiköllä 98 %:iin.

Kaupunkikonsernin ohjaus tapahtuu valtuuston hyväksymien konserniohjeiden mukaisesti. Kaupunkikonsernin valvonta on järjestetty osana konsernijohtamista. Keskeistä valvonnan kannalta on toimivat konserniohjeet ja kaupunginjohtajan johdolla toimivan johtoryhmän kautta tapahtuva konsernin toiminnan jatkuva valvonta. Konsernijohtamista varten on muodostettu myös konsernityöryhmä, johon kuuluvat kaupunginjohtaja, rahoitusjohtaja ja lakiasiain ja omistajaohjauksen johtaja. Oleellista on myös konsernin tilintarkastuksen järjestäminen, joka on toteutettu pääsääntöisesti samalle tilintarkastusyhteisölle.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että kaupunkikonsernin lainamäärä on edelleen kasvanut ja - vaikka asiaan on kiinnitetty huomiota edellisessä arviointikertomuksessa - lainamäärän kasvu on kiihtynyt edellisvuodesta. Konsernin velkaantumiseen on suhtauduttava kriittisyydellä senkin takia, että nykyisen kuntalain mukaan ns. kriisikuntakriteeristöön kuuluvat tiikaudesta 2017 lähtien mm. kuntakonsernin lainamäärä ja kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen.

Talousarviossa on merkittävimmille tytäryhteisöille asetettu toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joiden toteutuminen on esitetty toimintakertomuksessa.

Etelä-Pohjanmaan musiikkiopiston kannatusosakeyhtiön toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Taloudessa tulos oli tappiollinen -38 843 €, mutta selvästi arvioitua parempi. Tulosta paransi henkilöstökulujen väheneminen edellisvuodesta yli 60 000 eurolla.

Into Seinäjoki Oy

Vuosi 2016 oli yhtiön toinen toimintavuosi. Yhtiön tilikauden tulos oli 513 123 € eli merkittävästi arvioitua parempi.

Tarkastuslautakunta teki osana vuoden 2016 toiminnan ja talouden arviointia arviointikäynnin Into Seinäjoki Oy:öön. Yhtiön tehtävänä on yritystoiminnan ja sen edellytysten vahvistaminen ja kehittäminen Seinäjoen seudulla. Yhtiön tulorakenteesta tilapalvelut muodostavat 76 %, kaupungin palvelusopimus 13 %, kehittämishankkeet 7 % kehittämishankkeet, palvelumyynti yrityksille 2 % ja hallintopalvelut tytäryhtiöille ja muille 2 %. Vuonna 2016 yhtiön liikevaihto oli 9,68 milj. euroa. Henkilöstöä Into Seinäjoki Oy:ssä on 32 henkilöä. Yhtiöllä on viisi tytäryhtiötä.

Yhtiön toiminnan lähtökohtana on kaupunkistrategian toteuttaminen. Kaupungin ja Into Seinäjoki Oy:n välisessä palvelusopimuksessa yhtiölle on määritelty kuusi tavoitealuetta:

1. Yhtiön toimintakyky (talous, henkilöstö, asiakkaat)
2. Yritystoiminnan edistäminen
3. Yritysympäristöjen kehittäminen
4. Kaupunki kehitysalustana
5. Uudet kasvun lähteet
6. Kaupungin profilointi

Vuotta 2016 tarkasteltaessa voidaan todeta, että em. tavoitteet ovat valtaosin toteutuneet tai ylittyneet. Yritystoiminnan edistämisen osalta palvelutuotannon kohteena oli n. 1000 asiakasta, joka ylittää tavoitteen. Maakunnan ulkopuolelta Seinäjoelle sijoittuneita yrityksiä oli viime vuonna 29 kpl (lisäksi yksi yhdistys). Tavoitteena oli 18 yritystä, mikä tavoite näin ollen ylittyi yli 60 %:lla. Edellisenä vuonna 2015 sijoittuneita oli 19 yritystä ja 2 muuta organisaatiota. Maakunnan ulkopuolelta Seinäjoelle sijoittuneisiin yrityksiin muodostui yhteensä 57 työpaikkaa. Yritystonteista tehtiin v. 2016 yhteensä 22 myynti- tai vuokrauspäätöstä, hieman tavoiteltua (20 kpl) enemmän. Framin tilojen keskimääräinen vuokrausaste oli 96 %.

Kaupunkimarkkinoinnissa Into Seinäjoki Oy vastaa matkailu- ja yritysmarkkinoinnista. Vuonna 2016 valmisteltiin Seinäjoen matkailumarkkinoinnin uudistamista Visit Seinäjoki-teemalla.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kehitysyhtiö Into Seinäjoki Oy:llä on tärkeä rooli kaupungin yritysvetovoimaa ja sen asukkaiden työllisyyttä edistävänä toimijana. Yhtiön menestyminen tavoitteidensa toteuttamisessa vaikuttaa voimakkaasti koko kaupunkiseudun menestykseen ja kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana yhtiö on osoittanut tarpeellisuutensa.

Lakeuden Vesi Oy:n toiminnalliset tavoitteet toteutuivat kaikilta osin. Tilikauden tulos oli 337 265 € eli arvioitua parempi.

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy:ssä suoritettujen amk-tutkintojen määrä oli 833, mikä ylitti asetetun tavoitteen. Ylempien amk-tutkintojen määrä jäi tavoitteesta ollen 51. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan saadun ulkopuolisen rahoituksen määrä oli 2,6 milj. €, mikä alitti OKM:n tulossopimuksessa ja yhtiön hallituksessa määritetyt tavoitteet. Edellisvuoteen nähden ulkopuolisen TKI-rahoituksen määrä väheni n. 640 000 euroa. Alenema johtuu hankebudjettien aikataulujen venymisestä henkilöstöressurssisyistä. Yhtiön tilikauden tulos oli 745 058 € joka on kustannussäästöistä ja maksullisen palveluliiketoiminnan hyvästä kehityksestä johtuen merkittävästi arvioitua parempi.

Seinäjoen Energia Oy:n sähkö- ja vesiliiketoiminnan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Yhtiön tilikauden tulos oli 5 873 058 €.

Seinäjoen kaupunginteatteri Oy:ssä teatterin kävijämäärä 47 239 oli alle tavoitteen. Erityisesti suuren näyttämön täyttöaste (60 %) jäi asetusta tavoitteesta. Myös esitysten määrä jäi jonkin verran suunniteltua pienemmäksi. Taiteellisella sektorilla tavoitteet täyttyivät. Uusia avauksia olivat Aino-näyttämö teatterin ylälämpiössä ja ulkopuolisen ravintolayrityksen kanssa aloitettu teatteriyhteistyö. Yhtiön tilikauden tulos oli tappiollinen -138 853 €. Tappio oli hieman budjetoitua pienempi.

Seinäjoen Orkesteriyhdistys ry:n toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tilikauden tulos oli 2 646 €.

Seinäjoki Areena Oy:n (Areena ja jäähalli) toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tilikauden tulos oli 11 300 €.

Tarkastuslautakunta teki osana vuoden 2016 toiminnan ja talouden arviointia arviointikäynnin Seinäjoki Areena Oy:öön. Yhtiö on aloittanut toimintansa vuonna 2000 ja sen palveluksessa on neljä vakituista työntekijää sekä lisäksi yksi henkilö yhtiöön kuuluvassa jäähallissa. Seinäjoki Areenan tarkoituksena on hallinnoida, myydä ja markkinoida tilojaan ja siten mahdollistaa erityisesti suurten tapahtumien järjestäminen Seinäjoella. Tällaisia Areenan suuressa hallitilassa pidettyjä tapahtumia oli vuoden 2016 aikana 46 kpl joiden kestona oli yhteensä 131 vrk. Muita tilaisuuksia mm. kokoustiloissa oli 133 kpl. Seinäjoki Areena Oy ei itse toimi tapahtumien vastuullisena järjestäjänä. Areena tarjoaa tapahtumien lisäksi käyttövuoroja urheilutoimintaan. Urheilutoiminnan osalta käyttötunteja oli viime vuonna 1350 tuntia. Seinäjoki Areenan kokonaisasiakasmäärä vuonna 2016 oli

316 417 henkilöä, joka on noin 54 000 asiakasta enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tapahtumien ansiosta yhtiö pystyy toimimaan omalla tulorahoituksellaan. Yhtiö on maksanut kaupungille kiinteistöveroä toimintansa aikana vv. 2000–2016 yhteensä noin 1,6 milj. euroa.

Vuonna 2016 käynnistyi Seinäjoki Areenan laajennusosan rakentaminen. Laajennusosa valmistuu ja otetaan käyttöön keväällä 2017. Laajennusinvestoinnin kokonaiskustannukset ovat noin 9,7 milj. €. Tilavuudeltaan n. 74 000 m³ suuruisen laajennuksen ensisijaisena tarkoituksena on turvata nykyisten suur tapahtumien toimintamahdollisuudet Seinäjoella, mutta laajennuksen voidaan arvioida myös parantavan Areenan asemaa suhteessa suurimpien kaupunkien messukeskuksiin, jonka myötä voi avautua mahdollisuuksia uusien suur tapahtumien järjestämiseen Seinäjoella. Laajennusosan ohella on investoitu Areenan vanhan puolen tekonurmen ja lattiapinnan uusimiseen noin 0,7 milj. €.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan Seinäjoki Areena on toimintavuosiensa aikana osoittanut tarpeellisuutensa toimivana suur tapahtumien ja urheilutilaisuuksien alustana. Yhtiönä se on kannattava ja uuden laajennuksen myötä toiminnan menestykselliselle jatkuvuudelle ja kehittymiselle on hyvät edellytykset. Areena-rakennuksen vanhemman osan ikääntyessä tulee varautua ylläpito- ja korjausinvestointeihin.

Sevas Oy

Kiinteistö Oy Marttilan Kortteeri sulautettiin Sevas Oy:öön 1.7.2016 alkaen, jossa yhteydessä yhtiön toiminimeksi muutettiin **Sevas Kodit Oy**. Yhtiön toiminnan tavoitteeksi on asetettu asumispalvelutarpeiden tyydyttäminen voittoa tavoittelematta. Yhtiön tilikauden tulos oli 39 €, mikä vastaa budjetoitua nollatulostasoa.

4. INVESTOINNIT

Kokonaisinvestointien määrä liikelaitokset mukaan lukien oli 33,82 milj. €. Tästä summasta kaupungin investoinnit ovat 33,21 milj. € ja liikelaitosten investoinnit 0,62 milj. €, mikä muodostui pelastuslaitoksen kone- ja kalustoinvestoinneista. Kokonaisinvestointitaso pieneni edellisestä vuodesta 11,48 milj. € eli n. 25 %. Nettoinvestoinnit olivat rahoitusosuuksien vähentämisen jälkeen 33,50 milj. €.

Alkuperäiseen talousarvioon tehtiin investointien osalta korotuksia yhteensä 6,02 milj. €. Suurimmat määräraha korotukset kohdistuivat kadunrakentamiseen ja rakennusinvestointeihin, joista volyymiltaan merkittävimpiä olivat Ylistaron koulukeskus, Pruukin yhtenäiskoulu, Satulinnan päiväkodin laajennus, tekniikkakeskuksen tilat Yrittäjäntiellä sekä kaupungintalon peruskorjaus.

Edellisessä arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kaupungin ylimitoitettuun investointitasoon ja painotti tarvetta investointien huolelliseen priorisointiin. Vuonna 2016 toteutuneen investointitason ollessa neljänneksen edellisvuotta 2015 alhaisempi näyttää siltä, että esiin nostettu huoli on ainakin jossakin määrin otettu huomioon. Investointitaso on kuitenkin edelleen liian korkea suhteessa vuosikatteeseen.

Kasvukaupungin on huolehdittava kasvun edellyttämästä palvelutasosta. Samalla on kuitenkin tiedostettava, että liian korkea investointitaso kiihdyttää velkaantumista, joka on noussut kaupungin talouden keskeiseksi riskitekijäksi.

5. HENKILÖSTÖ

Kaupungin henkilöstön osalta on laadittu henkilöstötilinpäätös, johon on kerätty tietoja mm. henkilöstön määrästä, rakenteesta, vaihtuvuudesta sekä poissaoloista. Henkilöstötilinpäätöksessä suoritetaan joidenkin tunnuslukujen osalta myös vertailua aikaisempien vuosien henkilöstötilinpäätöksiin.

Henkilöstöhallinnon toiminnallisina painopistealueina vuonna 2016 ovat olleet edelleen tuottavuuden lisäämiseen ja palvelutuotannon tehostamiseen liittyvät toimenpiteet. Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset 1.3.2014 – 31.1.2017 ovat palkantarkistusten osalta hyvin maltilliset, mikä on auttanut hillitsemään henkilöstömenojen kasvua.

Kaupungin ja liikelaitosten henkilöstökulut sivukuluineen olivat vuonna 2016 yhteensä 180,1 milj. €. Tämä on 41,6 % kaikista toimintamenoista. Henkilöstökulujen kasvu edellisestä vuodesta oli 1,1 milj. € eli 0,6 %. Talousarviossa henkilöstömenoihin varatut määrärahat alittuivat 5,5 miljoonaa euroa, johon on päästy mm. lomapalkkavelan pienentymisen ja vapaaehtoisten henkilöstömenosäästöjen (ns. kompensatiovapaat) ansiosta.

Vakinaisen henkilöstön määrä oli vuoden 2016 lopussa 3177 henkilöä, joka on 77,4 % koko henkilöstöstä. Määrä pienentyi edellisestä vuodesta yhdellätoista

työntekijällä. Kokonaishenkilöstömäärä sijaiset ja määräaikaiset mukaan lukien, ilman työllistettyjä, oli vuoden 2016 lopussa 4103 henkilöä, mikä on 37 henkilöä enemmän kuin edellisellä vuonna. Henkilöstömäärän kasvuun vaikutti määräaikaisten työntekijöiden määrän lisääntyminen.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 47,22 vuotta kun se koko kuntasektorilla on 45,8 vuotta. Työurat ovat pitkiä: Vuoden 2016 aikana pysyvälle eläkkeelle siirtyneistä 91 % oli ollut Seinäjoen kaupungin palveluksessa yli 20 vuotta, näistä yli 30 vuoden palveluaika oli 52 %:lla ja yli 40 vuoden palveluaika 10 %:lla.

Kaupungin palvelukseen tuli vuoden 2016 aikana yhteensä 170 uutta viranhaltijaa/työntekijää. Vastaavasti eläkkeelle siirtyi yhteensä 119 viranhaltijaa/työntekijää.

Henkilöstön kaikki sairauslomamat lisääntyivät edellisestä vuodesta 2719 päivällä. Sairauspoissaolopäivien lukumäärä kasvattivat nimenomaan ns. omailmoituspäivät, joiden määrä lisääntyi edellisvuodesta 2608 päivällä. Henkilöstöjaoston päätöksellä syksystä 2015 lähtien työntekijät ovat voineet olla omalla ilmoituksella sairauslomalla viisi (5) kalenteripäivää aikaisemmin kolmen (3) päivän sijaan. Vuonna 2016 sairauspoissaolopäivien määrä työntekijää kohden oli 13,22 pv kun se edellisellä vuonna oli 12,77 pv. Kuntatyönantajien KT:n selvityksen mukaan keskimääräinen sairauspoissaolo kuntasektorilla vuonna 2015 oli 16,5 päivää/työntekijä.

Pitkät, yli 30 päivän sairauspoissaolot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta sekä henkilömäärinä (+30) että kalenteripäivinä (+2639), poissaolon keskimääräisen pituuden ollessa 99 päivää. Pitkien sairauslomien osuus kaikista sairauspoissaoloista on 36,53 % (v. 2014 33,33 %). Henkilöstöhallinto tulee selvittämään tarkasti mahdolliset syyt sairauspoissaolopäivien kasvuun. Henkilöstötilinpäätöksessä esitetyn arvion mukaan mukautetun työn käyttö ja varhaisen tuen tehostaminen tullevat kuitenkin vähentämään sairauspoissaoloja tulevina vuosina.

Kaupungin henkilöstömäärä on viime vuosina kasvanut erittäin maltillisesti ja vakinaisen henkilöstön määrä on viime vuonna jopa hienoisesti laskenut. Kaupungin kasvuun ja palvelujen kysyntään nähden henkilöstöresursseja on siten kyetty käyttämään entistä tehokkaammin. Henkilöstömenot ovat kuitenkin edelleen kasvaneet ja niiden osuus toimintamenoista on merkittävä.

Sairauspoissaolojen varsin jyrkkä lisääntyminen on huolestuttavaa. Henkilöstötilinpäätöksen mukaan henkilöstöhallinto tulee selvittämään ilmiön syyt, mikä onkin tarpeen, jotta oikeanlaiset keinot asian korjaamiseksi löydettäisiin.

6. VUODEN 2016 TOIMINNAN JA TALOUDEN MUUT ARVIOINTIKOHTTEET

Digitalisaation ja sähköisten palvelujen edistäminen

Digitalisaation edistäminen julkisissa palveluissa on Sipilän hallituksen hallitusohjelman painopistealueita. Tavoitteena kaikkien julkisten palvelujen osalta on palveluiden käyttäjälähtöisyys ja digitalisointi toimintatapoja uudistamalla, nk. yhden luukun palvelumallin edistäminen sekä myös tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistaminen. Keskeisessä roolissa on valtion hallinnonalojen ohella kuntien hallinnon digitalisaatio.

Valtioneuvoston digitalisaatiotavoitteisiin kirjatun linjauksen mukaan sähköiset julkiset palvelut lisäävät kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia käyttää julkisia palveluja ajasta ja paikasta riippumatta. Sähköisten palvelujen käytön lisääntyminen edesauttaa julkisen palvelutuotannon kustannustehokkuutta. Viranomaistason tavoitteena tulisi olla se, että sähköinen palvelukanava on asiakkaalle houkuttelevin vaihtoehto.

Osana vuoden 2016 toiminnan arviointia tarkastuslautakunta on tarkastellut digitalisaation edistämisen ja sähköisten palvelujen tilannetta Seinäjoen kaupungin osalta. Vuoden 2016 aikana kaupungin sähköiset asiointipalvelut on koottu yhteiseen asioi.seinajoki.fi –portaaliin ja meneillään on useita digitalisaatioprojekteja. Kaupunki on myös mukana toteuttamassa kansallista palveluarkkitehtuuria, jonka tavoitteena on yhteentoimiva, organisaatioiden ja palvelujen välistä tiedonsiirtoa helpottava digitaalisten palvelujen infrastruktuuri.

Tarkastuslautakunta katsoo, että Seinäjoen kaupungin tulee omalta osaltaan olla aktiivisesti mukana toteuttamassa hallitusohjelman mukaista julkisten palveluiden digitalisointiohjelmia. Tärkeänä osana digitalisaatiossa ovat toimintaa tehostavat ja asiointia helpottavat sähköiset palvelut, joita tulisi edistää kaikilla kaupungin toimialoilla. Yhtenä konkreettisena esimerkkinä asiointia helpottavasta sähköisestä palvelusta on useissa kaupungeissa käytössä oleva sähköinen rakennuslupaprosessi, jonka käyttöönottoa tulisi Seinäjoellakin kiirehtiä.

7. MUUT HAVAINNOT

Osana vuoden 2016 tilintarkastusta tilintarkastaja on tarkastanut sisäisen valvonnan toimivuutta käymällä läpi palkkahallinnon-, päivähoitolaskutuksen- ja terveyskeskuslaskutuksen prosesseja. Prosessien voitiin todeta olevan lähtökohtaisesti kunnossa ja suhteellisen hyvin automatisoituja. Tarkastuksen perusteella on annettu seuraavat suositukset, joiden mukaisten toimenpiteiden käyttöönotto selkeyttää ja parantaa sisäisten kontrollien toimivuutta ja luotettavuutta:

- päivähoitolaskutuksen hyvityksille määritellään hyväksymiskontrolli;
- terveyskeskuslaskutuksessa EPPOTTI-järjestelmän käyttöön saamista tulisi pyrkiä kiirehtimään;
- suositellaan otettavaksi käyttöön palkkatietojen muutoslokitietojen hyväksymiskontrolli;
- määräaikaisuuden perusteen dokumentointi tulisi järjestelmässä määritellä pakolliseksi kaikissa määräaikaissa työsuhteissa;
- palkkahallinnon järjestelmän tulisi hyväksyä palkanmaksu vain hyväksytyille työsopimuksille.

Konsernitilinpäätöksen oikeellisuuden varmistamiseksi suositellaan laatimaan erittelylaskelmat erillistilinpäätösten mukaisen tuloksen ja konsernitilinpäätöksen tuloksen välille, erillistilinpäätösten mukaisten voittovarojen ja konsernitilinpäätöksen mukaisten voittovarojen välille sekä voittovarojen juoksevuudesta.

Lisäksi painotetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista annettuun ohjeistukseen sisältyvien riskienhallintasuunnitelmien laadinta- ja käsittelyaikataulujen noudattamista

8. YHTEENVETO

Ylijäämäisen ja talousarviota paremman tilinpäätöksen myötä kaupungin taloudessa nähtiin vuonna 2016 käänne parempaan. Onnistuneen taloudenhoidon yhtenä tunnusmerkkinä on poistotasoa suurempi vuosikate. Verotulojen osalta jäätiin nollakasvuun, josta syystä mm. työllisyyden edistämiseen ja elinkeinorakenteen uudistamiseen tulisi pyrkiä löytämään keinoja.

Investointitaso on edelleen liian korkea suhteessa vuosikatteeseen. Korkea investointitaso kiihdyttää velkaantumista. Lainakannan kasvu jatkuikin viime vuonna voimakkaana ja velkaantuminen on noussut talouden keskeiseksi riskitekijäksi. Velkaantumisaste on selvästi maan keskitasoa korkeampi ja sen oikaiseminen on välttämätöntä. Lainakannan ohella myös kaupungin takausvastuut ovat kasvaneet huolestuttavasti.

Kaupunkikonsernin tulos oli selvästi ylijäämäinen ja edellisvuotta parempi. Myös konsernin osalta lainakannan kasvu oli huomattava. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota konsernin omavaraisuusasteen ja suhteellisen velkaantumisasteen huolestuttavaan kehitykseen.

Vuonna 2016 palveluita kyettiin tuottamaan talousarvion budjetoitua pienemmillä määrärahoilla ja myös edellisvuoteen verrattuna käytännössä samalla henkilöstömäärällä, entistä suuremmalle väestömäärälle. Näin tarkasteltuna voidaan tilikauden toiminnan katsoa olleen tuloksekasta.

Toimialakohtaisesti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet yleisesti ottaen verraten hyvin. Kaupungin hallinnossa on toimittu valtuuston päätösten ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja toiminta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupunkistrategian on osoittautunut toimivaksi ja se on ohjannut kaupungin toimintaa päättyvällä valtuustokaudella. Tulevaan merkittävään toimintaympäristön ja palvelurakenteen muutokseen on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan varauduttu ja strategian toteutus on onnistunut pääsääntöisesti hyvin.

SEINÄJOEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Seinäjoki 29.5.2017

Harry Wallin
puheenjohtajaJouni Korpela
varapuheenjohtajaSeppo Katila
jäsenTuula Koskimies-Hautaniemi
jäsenMari Haapaniemi
jäsenEsa Ojanperä
varajäsenTitta Luoma-Kohtala
jäsenErkki Valtamäki
jäsenJukka Saarimäki
jäsenMerja Suvisalmi
jäsen